

ger her bør være afgørende. Men vil man betragte Tienden fra det begrebsmæssige Synspunkt, forekommer det mig, at den rette Opfattelse er den, at Tienden er baade en Skat og en Grundbyrde, begge Dele paa en Gang. Der er intet besynderligt heri. Vi kende jo fra andre Omraader meget vel, at den samme Ting kan være noget forskelligt i forskellige Relationer. Lad mig f. Eks. nævne en foreløbig Lov. Vi vide jo alle, at den i Forhold til Rigsdagen er at betragte som et Lovforslag, men i Forhold til Undersaatterne er den en Lov, som kræver Lydighed. Naar man betoner dette, at Tienden er en Skat, ligger der heri, at Staten har baade en Ret og en Pligt til at gribe reformerende ind, naar gode og gyldige Statsgrunde tale derfor. Jeg antager, at ingen her vil benægte, at Staten har en saadan Ret og en saadan Pligt over for Tienden. At benægte det vilde jo være det samme som at benægte Berettigelsen af en Række Statsforanstaltninger, der i Tidernes Løb have fundet Sted paa dette Omraade. Naar man endvidere, som jeg tror, bør have Øjet aabent for, at Tienden ogsaa er en Grundbyrde, saa følger heraf, at det er en Afgift, hvis tvungne Afløsning kun kan foregaa, naar der ydes de berettigede fuld Erstatning. I Forhold til Tiendejerne eller Tiendetagerne maa det Synspunkt altsaa fastholdes, at Tiendeafløsningen kræver, naar den gennemføres ved Tvang, at der ydes dem fuldt Vederlag. I denne Henseende bliver Forholdet det samme, hvad enten Talen er om en offentligretlig eller om en privatretlig Grundbyrde.

Jeg har opfattet den Forhandling, der har fundet Sted her i Tinget, saaledes, at ingen egentlig for Alvor benægter Statens eller Samfundsmagtens Beføjelse til at afløse Tienden ad Tvangens Vej. Den højtærede Landbrugsminister fremkom vel ved Sagens første Behandling med en Antydning af, at det ikke var ret foreneligt med Grundlovens § 82, med Ejendomsrettens Ukrænkelighed; men dette er, tror jeg, dog en Misforstaaelse. Der er intet som helst i Grundloven, som er til Hinder for, at den lovgivende Magt, naar den i øvrigt finder fornøden Anledning dertil, skrider ind og aabner Adgang til en tvungen Afløsning af Tienden. Det ærede Medlem for Odense Amts 1ste Valgkreds (Scavenius) udtalte ved Sagens 2den Behandling, at denne Sag maatte ses fra Tiendeydernes Standpunkt, at Motivet til at lovgive derom maatte hentes fra Hensynet

til Tiendeydernes Interesse, „for Samfundets Skyld er der — ytrede det ærede Medlem — ingen Grund til at afløse Tienden; Samfundet som saadant staaer lige godt eller lige daarligt, enten den Byrde hviler paa Hartkorn eller ej.“ Jeg tror dog, at dette ikke er rigtigt. Thi ud fra den Betragtning vil det, saa vidt jeg skønner, blive meget vanskeligt at begrunde, at man stemmer for en Tvangslov. Kun naar man ser Sagen saaledes, at Samfundshensyn kræve en Ordning i Retning af den her foreslaaede, kun da kan man forsvare den.

Det andet Princip i Lovforslaget, at der af Statskassen skal ydes en ret væsentlig Hjælp til Tiendeafløsningen, har fundet Modstand fra forskellige Sider, ikke blot fra den højtærede Finansministers Side, men ogsaa fra den socialdemokratiske Gruppe her i Salen. Jeg kan ikke erkende, at denne Modstand er begrundet. Naar man fra socialdemokratisk Side har set den rigtige Løsning deri, at Tienden afskaffes uden nogen som helst Erstatning, at Staten uden videre sletter den, saa er det en Betragtning, som sikkert ikke uden for den Gruppe, fra hvis Side der er blevet talt om en saadan Løsning, vil finde nogen som helst Tilslutning. De tiendeberettigede have jo erhvervet sig deres Tienderet i Henhold til den bestaaende Lovgivning; de Rettigheder, de sidde inde med, maa altsaa siges at være velerhvervede, og det vilde følgelig være ganske uforsvarligt, at slaa en Streg over saadanne Rettigheder, uden at yde Erstatning. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Borgbjærg) kastede et forsket Blik tilbage paa den store franske Revolution. Han mindede os om, hvorledes man den Gang havde afskaffet alle Tiender med et Pennestrøg. Det er mig ikke klart, hvad det ærede Medlem egentlig tilsigtede hermed, hvad han mente at kunne opnaa ved denne Henvisning. For det første ere vi jo ikke her Revolutionsmænd, jeg betvivler endog, at det ærede Medlem selv er det, i alt Fald ikke indvendig. Dernæst mener jeg, at den omtalte Handling var, set fra de franske Revolutionsmænds eget Standpunkt, alt andet end en klog Handling. Den følgende Tids Historie viste, at de vilde have baaret sig langt fornuffigere ad, hvis de havde undladt at slette Tienden uden videre. Det er jo ogsaa velbekendt, at denne Foranstaltning mødte kraftig Indsigelse netop fra meget indsigtsfuld Side i den franske Nationalforsamling. Det er fra den